

В годините след мисията всяко от момчетата се зае да направи живота си неузнаваем. Накрая спомените от предишното им съществуване се обляха с нереална, изкуствена светлина и те самите се убедиха, че станалото не се беше случило в действителност или поне не на тях.

Лейтенант Еджито направи каквото можа, за да забрави. Смени града, полка, дължината на брадата и хранителните си навици, преосмисли някои стари лични конфликти и се научи да не обръща внимание на други, които не го засягаха. Преди не правеше подобно разграничение. Дали тази трансформация следваше някакъв план, или бе плод на безсистемен процес, не му беше ясно, нито го интересуваше. Същественото за него още от началото бе да издълбае окоп между настояще и минало – убежище, което дори паметта да не е в състояние да оскверни.

И все пак от списъка на променените неща липсва точно онова, което го връща с най-голяма категоричност към дните, прекарани в долината. Тринайсет месеца след епилога на мисията Еджито все още носи униформата на офицер. Двете избродирани звезди са на видно място в средата на гърдите му, точно над сърцето. Много пъти лейтенантът е прегръщал идеята да намери убежище сред цивилните, но военната униформа е прилепнала към всеки сантиметър от тялото му, потта е избелила боята на плата и оцветила кожата отдолу. Ако я съблече сега, сигурен е, ще си отиде и епидермисът му. Впрочем в цивилно облекло ще се почувства много повече изложен на показ, отколкото ако е просто гол. Освен това защо да го прави?

Един войник никога не престава да бъде войник. На трийсет и една години лейтенантът се е предал и вече възприема униформата като неизбежно зло, като хронично заболяване на съдбата, видимо, но не болезнено. Най-значителното противоречие на живота му накрая се е превърнало в единствен елемент на приемственост.

Ясна утрин в началото на април. Бомбетата на ботушите на военните, участници в парада, проблясват на всяка крачка. Еджито още не е свикнал с прозрачната чистота, изпълнена с обещания, която небето над Белуно излага на показ в дни като този. Вятърът, който се претъркулва надолу от Алпите, влачи със себе си студа от ледниците, но когато се поуспокои и престане датормози знамената, човек забелязва, че температурата е необичайно висока за този период на годината. В казармата се разгаря голям спор дали да се носи шал, или не. Накрая решават – не. Съобщението е изкрещяно по коридорите на различните етажи. Цивилните пък не знаят какво да правят с шубите – дали да ги наметнат на раменете си, или да ги държат в ръка.

Еджито сваля шапката си и отмества с пръсти влажните от пот кичури. Полковник Балецио, прав отляво на него, се обръща и казва:

– Каква гадост, лейтенант! Изтърсете си сакото. Пак сте целият в онези неща.

После, сякаш той не е в състояние да се погрижи сам за себе си, му изчетква гърба с ръка.

– Ама че бедствие! – мърмори.

Идва нареждане за почивка. Който има място на трибуните като тях, сяда. Най-накрая Еджито може да смъкне чорапите си до глезените. Сърбежът се успокоява, но само за няколко секунди.

– Чуйте какво ми се случи онзи ден – подхваща Балезио. – Малката ми дъщеря взе да марширува в хола и да ми вика: „Гледай, татко, гледай, и аз съм полковник!“.

Беше се маскирала с престилката от училище и едно таке. Знаете ли какво направих?

– Не, господине.

– Наплесках я по дупето. Сериозно. После ѝ креснах, че не искам да я виждам повече да подражава на войниците. И че и без това никой не би я взел в армията, защото е дюстабан. Разплака се, горката. Дори не можех да ѝ обясня защо се бях ядосал толкова. Но бях бесен, повярвайте ми, не бях на себе си. Кажете ми истината, лейтенант, да не би да не ми издържат нервите?

Еджито се е научил да не се доверява на пристъпите на откровение, които обземат полковника. Отговаря:

– Може би сте искали само да я предпазите.

Балезио прави гримаса, сякаш му е казал някаква глупост.

– Възможно е. Дано да е така. Все ме е страх да не се побъркам. Не знам дали ме разбирате.

Протяга крака, после без всякакво притеснение си намества ластика на гащите през панталоните.

– Непрекъснато чуваме за някой, на когото изведнъж му гръмват бушоните. Мислите ли, че би трябвало да отида на невролог да ме прегледа, лейтенант? Някаква снимка или нещо подобно?

– Не виждам причина, господине.

– Защо да не ме видите вие? Да ми погледнете зениците и т.н.

– Аз съм ортопед, господин полковник.

– Е, все са ви научили на нещо!

– Мога да ви препоръчам някой колега, ако искате.

Балезио изръмжава. Две дълбоки бръчки около устата придават на лицето му нещо рибешко. Не е бил толкова състарен, когато Еджито се е запознал с него.

– Вашият педантизъм ме съсипва, лейтенант, казвал ли съм ви го? Сигурно заради него сте в това състояние. Отпуснете се поне веднъж, приемоте нещата такива, каквито са. Или си намерете някакво занимание през свободното време. Не сте ли се замисляли за деца?

– Моля?

– Деца, лейтенант, деца.

– Не, господине.

– Е, не знам какво чакате. Едно дете би ви прочистило мозъка от някои мисли. Виждам ви като на длан, знаете ли? Все нещо предъвквате. А, я погледнете как се е разположила онази компания, приличат на козли!

Еджито проследява погледа на Балезио, насочен към военния оркестър и отвъд него, където започва ливадата. Прав мъж сред публиката привлича вниманието му. Носи дете на гърба си и е заел вдървена военна стойка. Изведнъж Еджито усеща, че го обзема безпокойство. Познатите физиономии винаги пораждат у него някакъв смътен страх. Когато мъжът поднася свит юмрук към устата си, за да се изкашля, разпознава подофицер Рене.

– Но този там долу не е ли... – прекъсва се той.

– Кой? Какво? – пита полковникът.

– Нищо. Извинете.

Антонио Рене. Последния ден на летището са се сбгували с официално ръкостискане и от този момент нататък Еджито не е мислил повече за него, поне не специално. Спомените му за мисията имат предимно колективен характер.

Загубва интерес към парада и започва да наблюдава подофицера тайно, отдалече. Не е минал много напред в тълпата, за да заеме някоя от първите редици, и вероятно от мястото, където се намира, не вижда кой знае какво. От височината на раменете му детето сочи войниците и знамената, мъжете с музикалните инструменти, после сграбчва косите на Рене като юзди. Ето, косите. В долината подофицерът си ги бръснеше нула номер, докато сега ушите му са почти покрити от тях. От кестеняви и леко къдрави коси. Още един дезертър от своето минало. И Рене е променил лицето си, за да не се разпознава повече.

Балезио казва нещо за някаква тахикардия, каквато със сигурност няма. Еджито му отговаря разсеяно:

– Наминете при мен следобед. Ще ви предпиша нещо успокоително.

– Успокоително? Ама вие съвсем ли се побъркахте? С тези успокоителни после не можеш да го вдигнеш!

Три обезоръжени изстребителя се стрелват ниско над площада и после се издигат рязко, оставяйки цветни следи в небето. Обръщат се по гръб и оплитат траекториите си. Детето на раменете на Рене е очаровано. Както неговата, така и стотици глави се обръщат нагоре, всички с изключение на войниците от строя, които продължават да гледат нещо, видимо само за техните очи

След края на церемонията Еджито минава през тълпата. Семействата се бавят на площада и му се налага да се провира между тях. Бързо подава ръка на някои, които се опитват да го спрат. Не изпуска от очи подофицера. За миг му се струва, че се обръща и си тръгва, но в крайна сметка остава. Еджито го настига и когато е вече пред него, си сваля шапката.

– Рене... – казва.

– Здравей, докторе.

Подофицерът пуска детето на земята. Една жена се приближава и го хваща за ръка. Еджито ѝ кимва с глава, но тя не отвръща на поздрава му, присвива устни и се отдръпва. Рене тършува нервно в джоба на шубата си, изважда кутия цигари

и запалва една. Ето нещо, което не се е променило – пуши все още същите бели тънки цигари, женски цигари.

– Как сте, подофицер?

– Добре – отговаря бързо Рене. После повтаря, но с по-малко ентузиазъм: – Добре. Мъча се да си помогна.

– Правилно. Човек трябва да си помага.

– А вие, докторе?

Еджито се усмихва.

– И аз гледам напред.

– Значи, не ви досадиха прекалено много с онази история.

Казва го така, сякаш изречението му струва голямо усилие. И като че ли не го интересува много в крайна сметка.

– Дисциплинарна мярка. Четири месеца отстраняване от служба и няколко безполезни аудиенции. Те бяха истинското наказание. Знаеш как функционира армията.

– Това е добре за теб.

– Добре за мен, да. А пък вие решихте да зарежете всичко.

Можеше е да се изрази по друг начин, да използва друг глагол на мястото на *зарежете* – да промените, да си подадете оставката. „Зарязвам“ означава „предавам се“. Тъй или иначе, изглежда, Рене не бе обърнал внимание.

– Работя в един ресторант. Долу, в Одерцо. Отговорник съм на зала.

– Пак командвате, общо взето.

Рене въздъхва.

– Пак командвам. Точно така.

– А другите момчета?

Рене поглажда с крака си туфа трева, прорасла между плочките на настилката.

– Тях не съм ги виждал отдавна.

Жената сега се е притиснала към едната му ръка, сякаш иска да го отведе, да го издърпа на сигурно място, далеч от униформата на Еджито и от техните спомени.

Хвърля към лейтенанта бързи и изпълнени с омраза погледи. Докато Рене избягва да го гледа в очите, но в един момент задържа погледа си върху трептенето на черното перо, закрепено за шапката му, и на Еджито му се струва, че улавя в него някаква носталгия. Един облак закрива слънцето и светлината внезапно намалява. Лейтенантът и бившият подофицер млъкват. Споделяли са най-важната част от живота си, те двамата, прави, както сега, но сред пустинята и обградени от бронирани коли. Възможно ли е да нямат вече какво да си кажат?

– Да се прибираме къщи – прошепва жената на ухото на Рене.

– Разбира се, не искам да ви задържам. Всичко най-хубаво, подофицер.

Детето протяга ръце към Рене, за да го качи отново на раменете си, хленчи, но той сякаш не го забелязва.

– Можете да дойдете да ме видите в ресторанта – казва. – Мястото е хубаво. Много хубаво.

- Само ако ми осигурите почетно обслужване.
- Мястото е хубаво – повтаря Рене, без да откликва на шегата.
- Ще дойда, разбира се – уверява го Еджито.

Но и на двамата е ясно, че става въпрос за едно от онези безбройни обещания, които никога няма да се изпълнят.